

HỎI ĐÁP VỀ FLEGT VÀ VPA

DÙNG CHO DOANH NGHIỆP

flegtvp.com

FAO FLEGT PROGRAMME



Food and Agriculture
Organization of the
United Nations



SWEDEN



UKaid

from the British people



Tháng 12, 2017

Hiệp định đối tác tự nguyện (VPA) giữa Việt Nam và EU là gì?

Hiệp định đối tác tự nguyện (viết tắt là VPA) là hiệp định thương mại có tính chất ràng buộc về mặt pháp lý nhằm mục tiêu cải thiện quản trị rừng và thúc đẩy thương mại gỗ hợp pháp từ Việt Nam sang EU.

- Theo VPA cả hai bên cam kết chỉ buôn bán sản phẩm gỗ hợp pháp.
- Ngoài những quy định khác, VPA bao gồm các chi tiết của hệ thống đảm bảo gỗ hợp pháp có khả năng xác minh được các sản phẩm gỗ hợp pháp. Khi hệ thống đảm bảo gỗ hợp pháp này hoạt động, dựa vào đó giấy phép FLEGT sẽ được cấp cùng với các sản phẩm gỗ được chứng nhận là hợp pháp vào EU.
- Việt Nam khi đó sẽ chỉ xuất khẩu sản phẩm gỗ có giấy phép FLEGT vào thị trường EU. Phía EU cũng sẽ chỉ cho phép gỗ Việt Nam vào EU nếu gỗ đó có giấy phép FLEGT có hiệu lực. Gỗ được cấp phép FLEGT được coi là đáp ứng các tiêu chuẩn theo quy định gỗ của EU, quy định này cấm các nhà nhập khẩu và các nhà sản xuất EU đưa gỗ và sản phẩm gỗ khai thác và chế biến bất hợp pháp vào thị trường EU.
- VPA cũng bao gồm một khung để theo dõi, giám sát, và đánh giá việc thực thi VPA và các tác động về mặt kinh tế, xã hội và môi trường của VPA.
- VPA giữa Việt Nam và EU là VPA đầu tiên mà EU ký kết với một quốc gia chế biến gỗ chính trên thế giới và là VPA thứ hai EU ký kết ở Châu Á (sau Indonesia).



VPA giữa Việt Nam và EU bao gồm các sản phẩm gì?

- Các sản phẩm phải tuân thủ VPA bao gồm tất cả các sản phẩm mà quy chế EU yêu cầu phải có hệ thống cấp phép FLEGT, đó là những yêu cầu tối thiểu nhất của VPA: gỗ tròn, gỗ xẻ, gỗ hộp, gỗ ván (plywood) và gỗ dán (veneer).
- Thêm vào đó, các quy định tối thiểu của VPA, cũng bao gồm cả các sản phẩm gỗ khác như gỗ dăm, gỗ mảnh, ván sàn, gỗ tấm và đồ gỗ.
- Phụ lục 1 của VPA bao gồm danh mục những sản phẩm tuân theo quy định của VPA.

VPA tác động đến nguồn gỗ và sản phẩm gỗ nào ở Việt Nam?

Khi hệ thống đảm bảo gỗ hợp pháp (VNTLAS) đi vào thực thi, hệ thống này sẽ có tác động tới tất cả gỗ và sản phẩm gỗ sản xuất, thu được, hay lưu thông ở Việt Nam. Hệ thống này cũng điều chỉnh cả gỗ và sản phẩm gỗ nhập khẩu vào Việt Nam. VNTLAS và các quy chế liên quan sẽ áp dụng với tất cả các thị trường. Tuy nhiên, chỉ hàng hóa xuất khẩu vào EU mới cần cấp phép FLEGT.

Hiệp định này có hiệu lực với tất cả các thị trường xuất và nhập khẩu gỗ của Việt Nam. Về nguồn, hiệp định có hiệu lực với nguồn gỗ nhập khẩu và các nguồn cung gỗ trong nước ở Việt Nam, bao gồm cả gỗ từ rừng tự nhiên và rừng trồng, gỗ tích thu (trong một số trường hợp đặc biệt), gỗ vườn nhà, gỗ cây phân tán và gỗ cao su.

Việc bao gồm cả gỗ vườn nhà và gỗ cao su xuất phát từ thực tế đây là hai nguồn cung gỗ đáng kể từ các hộ gia đình trồng cây rải rác và số lượng lớn gỗ cao su khai thác để sử dụng gỗ chứ không chỉ để lấy mủ cao su ở Việt Nam.

Hệ thống đảm bảo gỗ hợp pháp của Việt Nam (VNTLAS) áp dụng cho tất cả các thị trường xuất khẩu và thị trường trong nước.

- Với cam kết này, việc kiểm soát và xác minh sẽ áp dụng với tất cả gỗ và sản phẩm gỗ, sản xuất, khai thác và lưu thông ở Việt Nam. Tuy nhiên, giấy phép FLEGT sẽ chỉ cấp – ít nhất trong thời gian đầu – cho các lô hàng xuất khẩu sang thị trường EU.
- Chỉ một mình FLEGT không thể ngăn chặn gỗ bất hợp pháp, đặc biệt với các thị trường lớn và không khắt khe và nghiêm ngặt. Thực tế, trong khuôn khổ kế hoạch hành động FLEGT, EU đang cố gắng làm việc với các nhà tiêu thụ gỗ ở các thị trường lớn để xây dựng một khung toàn diện để tìm cách giảm tiêu thụ giảm gỗ khai thác và chế biến bất hợp pháp.
- Trung Quốc là quốc gia nhập khẩu gỗ nhiệt đới lớn nhất thế giới, và cũng là thị trường tiêu thụ sản phẩm gỗ lớn nhất từ Việt Nam, hiện nay đang xây dựng hệ thống đảm bảo gỗ hợp pháp riêng của mình và có kết nối với FLEGT theo Cơ chế Điều phối Song phương giữa EU-Trung Quốc về Thực thi lâm luật và quản trị rừng (FLEG).
- Các thị trường khác đang thực hiện hay đang xây dựng các biện pháp để giảm thiểu việc gỗ bất hợp pháp thâm nhập vào thị trường của họ. Những thị trường này bao gồm Hoa Kỳ, Úc, Nhật Bản và Hàn Quốc.



Khi nào thì bắt đầu có giấy phép FLEGT?

Sau khi VPA có hiệu lực, cần phải có một khoảng thời gian để tập trung tiến hành các công việc liên quan đến kỹ thuật để thành lập các hệ thống và các thủ tục cần thiết để thực hiện VPA. Khi hệ thống đảm bảo gỗ hợp pháp của Việt Nam (VNTLAS) đi vào vận hành đầy đủ (sau khi EU và Việt Nam tiến hành đánh giá chung, và khẳng định hệ thống đáp ứng đầy đủ các điều khoản cam kết trong VPA), thì khi đó giấy phép FLEGT sẽ được cấp.

Dự kiến đến năm 2021, Việt Nam mới có giấy phép FLEGT.

Giấy phép FLEGT là gì?

Giấy phép FLEGT là giấy phép do nước sản xuất gỗ có ký hiệp định đối tác tự nguyện VPA với EU cấp. Giấy phép chứng nhận tính hợp pháp của gỗ hay sản phẩm gỗ.

Khi hệ thống VNTLAS của Việt Nam đi vào hoạt động đúng theo như mô tả trong VPA giữa Việt Nam và EU, Việt Nam sẽ tiến hành cấp phép FLEGT cho gỗ xuất sang EU.

Giấy phép FLEGT sẽ được cấp như thế nào?

Giấy phép FLEGT sẽ được cấp cho từng chuyến hàng gỗ và sản phẩm gỗ thuộc danh mục trong phụ lục 1 của VPA (phạm vi sản phẩm) và được xuất vào EU với điều kiện đáp ứng toàn bộ yêu cầu của LD nêu trong phụ lục II và kiểm soát chuỗi cung và xác minh theo hệ thống (VNTLAS).

Giấy phép FLEGT sẽ được cấp trước khi thông quan. Giấy phép FLEGT do Cơ quan Quản lý CITES là cơ quan cấp phép FLEGT tại Việt Nam.

Giấy phép FLEGT và CITES có mối liên quan gì với nhau không?

Gỗ từ các loài thuộc các điều khoản quy định của CITES cũng phải qua các thực tục kiểm soát và giám sát tương tự như các loại gỗ khác của VNTLAS.

Cơ quan quản lý CITES Việt Nam sẽ cấp giấy phép CITES cho các chuyến hàng vào EU mà chỉ có gỗ thuộc các điều khoản CITES. Theo các quy chế FLEGT, gỗ và sản phẩm gỗ thuộc các điều khoản CITES sẽ được miễn, không cần cấp giấy phép FLEGT. Những chuyến hàng không có gỗ thuộc phạm vi CITES sẽ cần có giấy phép FLEGT

Cho đến khi Việt Nam cấp giấy phép FLEGT, thì gỗ của Việt Nam cần đáp ứng những yêu cầu nào để có thể vào được thị trường EU?

Cho đến khi giấy phép FLEGT được cấp, sản phẩm gỗ của Việt Nam xuất vào EU sẽ phải tiến hành các thủ tục giải trình bình thường theo quy chế gỗ của EU (EUTR), nếu những sản phẩm đó rơi vào danh mục những sản phẩm phải làm trách nhiệm giải trình của quy chế. Quy chế gỗ EUTR cấm đưa gỗ bất hợp pháp vào thị trường EU và yêu cầu các công ty nhập khẩu đánh giá và giảm thiểu rủi ro về gỗ bất hợp pháp đi vào chuỗi cung ứng của họ. Khi bắt đầu cấp giấy phép FLEGT, các sản phẩm đã có giấy phép FLEGT sẽ đương nhiên đáp ứng các yêu cầu của EUTR, và không cần phải làm trách nhiệm giải trình nữa.

Hệ thống đảm bảo gỗ hợp pháp của Việt Nam (VNTLAS) là gì?

Hệ thống đảm bảo gỗ hợp pháp (VNTLAS) chính là cốt lõi của VPA, đây là hệ thống đảm bảo các sản phẩm gỗ được xác minh hợp pháp dựa trên những yêu cầu cụ thể trong toàn bộ các quá trình của chuỗi cung, từ khi gỗ còn trong rừng hay từ thời điểm gỗ được nhập khẩu cho đến điểm cuối cùng là xuất khẩu hay gỗ được bán ra.

Hệ thống VNTLAS có bảy yếu tố:

1. Định nghĩa gỗ hợp pháp (legality definition): Định nghĩa gỗ hợp pháp nêu các khía cạnh của nước đối tác trong VPA, theo đó hệ thống đảm bảo gỗ hợp pháp đánh giá được các bằng chứng, chứng minh được sự tuân thủ pháp luật. Định nghĩa gỗ hợp pháp của Việt Nam (LD) được chia thành hai phần: cho tổ chức (các doanh nghiệp bao gồm cả doanh nghiệp nhà nước và doanh nghiệp tư nhân và các hợp tác xã) và cho cá nhân (các hộ gia đình, cá nhân, và các cộng đồng thôn cư). Xem thêm câu hỏi bên dưới để có thêm thông tin về định nghĩa gỗ hợp pháp trong VPA giữa Việt Nam và EU.

2. Các bằng chứng xác minh tuân thủ pháp luật (Verifiers of legal compliance): Các bằng chứng xác minh là những giấy tờ tài liệu được đề cập đến trong định nghĩa gỗ hợp pháp quy định đối với hộ gia đình và các tổ chức để chứng minh sự tuân thủ về luật pháp. Cần phân biệt bằng chứng tĩnh và bằng chứng động:

- o Bằng chứng tĩnh được sử dụng để xác minh việc tuân thủ pháp luật của cá nhân hay tổ chức về mặt hoạt động hay mặt tổ chức trong khai thác, chế biến, vận tải, hay buôn bán gỗ.

- o Bằng chứng động được sử dụng để xác minh sự tuân thủ pháp luật về nguồn gỗ và gỗ trong lưu thông ở từng giai đoạn của chuỗi cung.

3. Kiểm soát chuỗi cung (Supply chain controls): Kiểm soát chuỗi cung là đảm bảo các sản phẩm gỗ được xác minh là hợp pháp trong toàn bộ quá trình gắn với chuỗi cung ứng. Kiểm soát chuỗi cung cũng ngăn chặn việc trà trộn các sản phẩm được xác minh hợp pháp với các sản phẩm chưa được xác minh trong chuỗi cung ứng. Kiểm soát chuỗi cung được áp dụng trong toàn bộ ba điểm kiểm soát chuỗi cung trọng yếu trong VNTLAS:

- o Khi nguồn gỗ bắt đầu vào hệ thống VNTLAS: Việt Nam có trách nhiệm kiểm soát nghiêm ngặt việc quản lý và khai thác gỗ trong nước từ rừng tự nhiên, và kiểm tra cho phép gỗ tịch thu đi vào chuỗi cung trong hệ thống VNTLAS. Đảm bảo sự tuân thủ của gỗ nhập khẩu, Việt Nam sẽ ban hành các văn bản pháp luật yêu cầu các nhà nhập khẩu tiến hành trách nhiệm giải trình để đảm bảo gỗ nhập khẩu được khai thác, chế biến và xuất khẩu hợp pháp với pháp luật của nước khai thác.

- o Các khâu trung gian: Kiểm soát thông qua hệ thống cơ sở dữ liệu để có thể phân tích dữ liệu để giám sát khối lượng gỗ trong các giai đoạn và giữa các điểm trong chuỗi cung; và có thanh tra kiểm tra thực tế đặc biệt trên cơ sở phân tích dữ liệu trong chuỗi cung.
 - o Xuất khẩu sang bất cứ thị trường nào: Cách tiếp cận dựa trên rủi ro sẽ được áp dụng, dựa vào phân loại của hệ thống phân loại tổ chức (OCS) - xem thêm bên dưới, để xác minh các lô hàng xuất sang EU và các nước ngoài EU.
4. Xác minh sự tuân thủ (Verification of compliance): Xác minh việc tuân thủ là công tác kiểm tra để đảm bảo rằng tất cả các yêu cầu trong định nghĩa gỗ hợp pháp (LD) quy định trong VPA và kiểm soát chuỗi cung được áp dụng đầy đủ thì khi đó sản phẩm gỗ mới được coi là hợp pháp. Việt Nam sẽ xây dựng một hệ thống phân loại doanh nghiệp (OCS) để đánh giá định kỳ mức độ rủi ro của tất cả các tổ chức về tính tuân thủ của với các yêu cầu của hệ thống VNTLAS để áp dụng các biện pháp xác minh phù hợp, một cách hiệu quả, nhanh chóng và kịp thời. hệ thống OCS sẽ do Cục Kiểm lâm hoặc một cơ quan được Chính phủ giao nhiệm vụ vận hành. Hệ thống OCS sẽ hỗ trợ Cục Kiểm lâm quản lý việc vi phạm pháp luật về mặt lâm nghiệp và các ngành liên quan đề cập trong định nghĩa về tính hợp pháp.
 5. Cấp phép FLEGT (FLEGT licensing): Khi hệ thống VNTLAS đi vào vận hành, hệ thống này sẽ cấp giấy phép cho từng lô sản phẩm gỗ xuất sang thị trường EU. Những lô hàng được cấp phép là những lô hàng và nhà xuất khẩu phải đáp ứng toàn bộ yêu cầu nêu trong định nghĩa hợp pháp, kiểm soát chuỗi cung và các thủ tục xác minh nêu trong hệ thống VNTLAS.
 6. Thanh tra nội bộ và cơ chế phản hồi (Internal inspections and a feedback mechanism): Các cơ quan chính phủ có thể tranh tra và phát hiện các lỗi hỏng về pháp luật, quy chế, hay cơ chế quản lý và đề xuất giải pháp, cũng như ngăn chặn và chống lại việc tham nhũng hay ngăn ngừa hoặc giải quyết các vụ vi phạm pháp luật. Sẽ có cơ chế để các bên liên quan có thể khiếu nại và có phản hồi về những vấn đề liên quan đến hệ thống VNTLAS và việc cấp giấy phép FLEGT.
 7. Đánh giá độc lập (Independent evaluation): Đánh giá độc lập là việc đánh giá định kỳ việc thực hiện, hiệu lực, và tín nhiệm của hệ thống VNTLAS để xác định, tài liệu hóa, và báo cáo bất cứ một hành động không tuân thủ hay điểm yếu nào trong hệ thống. Người/cơ quan đánh giá độc lập sẽ đề xuất các biện pháp cải thiện lên ủy ban Thực thi hỗn hợp giữa Việt Nam và EU.

VPA định nghĩa gỗ được sản xuất hợp pháp như thế nào?

VPA định nghĩa "gỗ được sản xuất một cách hợp pháp" là sản phẩm gỗ được khai thác hay nhập khẩu và chế biến tuân thủ theo pháp luật Việt Nam, được nêu rõ trong định nghĩa hợp pháp và các điều khoản thích hợp khác của VPA. Trong trường hợp gỗ nhập khẩu, "gỗ được sản xuất chế biến hợp pháp" có nghĩa là sản phẩm gỗ được khai thác, chế biến, và xuất khẩu tuân thủ pháp luật của nước khai thác (bao gồm quyền khai thác, hoạt động lâm nghiệp, thuế, phí, thương mại và hải quan).

Định nghĩa hợp pháp trong VPA nêu các yêu cầu cơ bản của pháp luật Việt Nam áp dụng đối với gỗ về mặt nguyên tắc, tiêu chí, và bằng chứng xác minh. Tất cả các yếu tố và tiêu chí nêu trong định nghĩa tính hợp pháp cần phải được tuân thủ thì gỗ và sản phẩm gỗ đó mới được coi là sản xuất hợp pháp. Định nghĩa tính hợp pháp trong VPA được chia thành hai phần: cho "tổ chức" (các chủ thể đăng ký là doanh nghiệp, tư nhân nhà nước hay hợp tác xã) và "hộ gia đình" (bao gồm các hộ cá thể, cá nhân, và cộng đồng thôn cư).

Mỗi nhóm (hộ gia đình hay tổ chức) trong định nghĩa tính hợp pháp đều bao gồm 7 nguyên tắc:

Nguyên tắc I: Khai thác gỗ trong nước tuân thủ các quy định về quyền sử dụng đất, sử dụng rừng, quản lý, môi trường và xã hội

Nguyên tắc II: Tuân thủ các quy định về xử lý gỗ tịch thu

Nguyên tắc III: Tuân thủ các quy định về nhập khẩu gỗ

Nguyên tắc IV: Tuân thủ các quy định về vận chuyển, mua bán gỗ

Nguyên tắc V: Tuân thủ các quy định về chế biến gỗ

Nguyên tắc VI: Tuân thủ các quy định về xuất khẩu

Nguyên tắc VII (Tổ chức): Tuân thủ các quy định về thuế và người lao động.

Nguyên tắc VII (Hộ gia đình): Tuân thủ các quy định về thuế

Để tuân thủ định nghĩa tính hợp pháp và chứng minh là gỗ và sản phẩm gỗ được "chế biến hợp pháp", 'tổ chức' và 'hộ gia đình' sẽ cần tuân thủ tất cả các tiêu chí tương ứng đặt ra trong 7 nguyên tắc đó.





VPA quy định thế nào với gỗ Việt Nam nhập khẩu?

VPA của Việt Nam không những chỉ đề cập đến tính hợp pháp của gỗ của Việt Nam mà cả gỗ Việt Nam nhập khẩu, từ gần 80 nước trên thế giới. Việt Nam thường nhập khẩu gỗ để chế biến và xuất khẩu. Để kiểm soát gỗ nhập khẩu, VPA yêu cầu nhà nhập khẩu Việt nam cần làm trách nhiệm giải trình để đánh giá tính hợp pháp của gỗ và sản phẩm gỗ mà họ nhập khẩu.

- Nhà nhập khẩu Việt nam từ bây giờ trở đi sẽ phải thu thập thông tin từ nhà cung cấp ở các nước khác, phân tích thông tin để xác định rủi ro về gỗ bất hợp pháp, có các biện pháp giảm thiểu rủi ro nhập gỗ bất hợp pháp.
- Điều này có nghĩa là khi VPA thực thi, VPA không chỉ đảm bảo rằng toàn bộ gỗ Việt Nam nhập sang EU là hợp pháp. Mà còn nâng cao tiêu chuẩn trong toàn bộ chuỗi cung ứng, từ 80 nước đang cung ứng gỗ cho Việt Nam.
- VNTLAS sẽ áp dụng 3 bộ lọc rủi ro và các biện pháp đảm bảo xác minh tất cả gỗ nhập khẩu:
 - o Các biện pháp đánh giá rủi ro của Hải quan
 - o Phân loại rủi ro về loài gỗ
 - o Rủi ro liên quan đến nguồn gốc xuất xứ địa lý
- Cùng với việc ban hành các văn bản pháp luật yêu cầu các nhà nhập khẩu làm trách nhiệm giải trình đối với nguồn gốc xuất xứ gỗ hợp pháp, Việt Nam sẽ áp dụng các biện pháp ngăn chặn đầy đủ, cân đối, và có tính chất ngăn chặn trong trường hợp không tuân thủ với các quy định này của pháp luật.

VPA quy định thế nào với gỗ tạm nhập tái xuất qua Việt Nam?

Gỗ tạm nhập tái xuất qua Việt Nam sẽ được tách ra chứ sẽ không đưa qua hệ thống VNTLAS. Những gỗ đó sẽ không phải xác minh tính hợp pháp theo hệ thống VNTLAS và không thuộc hệ thống cấp phép FLEGT. Tuy nhiên gỗ đó vẫn phải được cơ quan hải quan giám sát từ lúc nhập vào và xuất ra khỏi Việt Nam.

Các chứng chỉ tự nguyện (như FSC hay PEFC) vẫn phải tuân thủ hệ thống VNTLAS quy định trong VPA.

Những công ty hay chủ thể có các chứng chỉ tự nguyện vẫn phải tuân thủ các yêu cầu như những công ty hay chủ thể không có giấy chứng nhận. Tất cả các nhà xuất khẩu cần xin cấp giấy phép FLEGT để xuất khẩu sản phẩm gỗ.

Việt Nam sẽ đánh giá hệ thống chứng chỉ tự nguyện và hệ thống chứng chỉ quốc gia theo các yêu cầu của VNTLAS để công nhận các hệ thống có thể được coi là những bằng chứng xác minh bổ sung, khi xác minh gỗ nhập khẩu dựa trên rủi ro. Việt Nam cũng sẽ xem xét xem các hệ thống chứng chỉ tự nguyện hiện tại sẽ được tính đến và xem xét như thế nào trong hệ thống phân loại doanh nghiệp (OCS) để đánh giá rủi ro của các chủ thể kinh doanh.

Việc công nhận hệ thống chứng chỉ tự nguyện sẽ đặc biệt chú ý đến việc đảm bảo rằng hệ thống đó có uy tín và hoàn toàn sở hữu ở cấp độ quốc gia: Ủy ban thực hiện hỗn hợp Việt Nam - EU sẽ có vai trò quan trọng trong việc thông qua phương pháp đánh giá các hệ thống này. Đánh giá độc lập sẽ đánh giá việc sử dụng các hệ thống đó như thế nào trong quá trình thực thi.

VPA xử lý các vấn đề liên quan đến chuyển đổi rừng như thế nào, ví dụ chuyển đổi sang mục đích nông nghiệp?

Trong định nghĩa tính hợp pháp của VPA có bao gồm các điều khoản liên quan đến gỗ đến từ các khu rừng chuyển đổi mục đích. Ví dụ, định nghĩa tính hợp pháp mô tả cơ sở pháp lý để quyết định về việc thay đổi mục đích sử dụng đất, phê duyệt các biện pháp bồi thường để giải phóng mặt bằng, phê duyệt đánh giá tác động môi trường.

Loại gỗ:

Xuất xứ:

FSC:

Phách:

Khối lượng

(PANT)

Teak

Parana

✓

21 B

Kiểm kê
6/10

15C

Quá trình đàm phán VPA đã mang lại những lợi ích gì?

Một số điểm tích cực nảy sinh trong quá trình đàm phán VPA:

- **Củng cố hệ thống văn bản pháp luật:** Việt Nam đã tập hợp và củng cố khuôn khổ văn bản và quy định pháp luật. Năm 2012, Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn ban hành thông tư mới về kiểm soát chuỗi cung gỗ, thông tư này tập hợp các quy chế rải rác vào thành một văn bản thống nhất. Quá trình xây dựng định nghĩa tính hợp pháp đã giúp tập hợp toàn bộ các quy định liên quan, cả những quy định khác ngoài ngành lâm nghiệp vào một khung tổng thể và toàn diện.
- **Thống nhất và đơn giản hóa các quy chế:** Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn ban hành thông tư mới về khai thác lâm sản. Thông tư này cải thiện một số điểm mà mạng lưới NGO Việt nam FLEGT đã đề xuất – ví dụ như chuyển quyền xác minh, phê duyệt khác thác gần hơn với người trồng rừng (chuyển từ chính quyền tỉnh sang huyện hoặc huyện sang xã); và đơn giản hóa các yêu cầu áp dụng với hộ gia đình và cộng đồng muốn khai thác gỗ với mục đích sử dụng hàng ngày (không có mục đích thương mại).
- **Làm rõ quyền sử dụng đất:** Quyền sử dụng đất được nêu đầy đủ trong định nghĩa tính hợp pháp cho cả tổ chức và hộ gia đình, để thành lập tính hợp pháp cho các nguồn cung gỗ trong nước. Việt Nam đã có cách tiếp cận tổng hợp trong việc định nghĩa quyền sử dụng đất, ngoài giấy chứng nhận quyền sử dụng đất, định nghĩa tính hợp pháp xác định một loạt các giấy tờ khác có thể được sử dụng để làm bằng chứng về quyền sử dụng đất. Điều này giải quyết một vấn đề thực tế một số hộ gia đình vẫn chưa có giấy chứng nhận quyền sử dụng đất nhưng vẫn là những người sử dụng đất hợp pháp.
- **Quản lý và bảo vệ tài nguyên rừng trong nước:** Việt Nam đang tiến hành các bước để tăng cường quản lý và kiểm soát khai thác các khu rừng tự nhiên trong nước. Mặc dù những biện pháp này không liên quan trực tiếp đến quá trình VPA, nhưng cũng thể hiện cam kết của Chính phủ về những vấn đề liên quan đến FLEGT – ví dụ trong năm 2014, Chính phủ ban hành lệnh cấm khai thác gỗ rừng tự nhiên, trừ các công ty lâm nghiệp nhà nước có hệ thống chứng chỉ rừng bền vững. Việt Nam đang xây dựng một khuôn khổ toàn diện cấp quốc gia về quản lý rừng bền vững và hệ thống chứng chỉ.
- **Tham vấn các bên liên quan:** So với đàm phán các hiệp định thương mại khác ở Việt Nam, đàm phán VPA tham vấn các bên liên quan được tiến hành rộng rãi và thường xuyên hơn. Cơ chế tham vấn đa dạng được sử dụng và việc cung cấp công bố thông tin ngày càng rộng rãi và công khai hơn.

- Sự tham gia của xã hội dân sự: Sự tham gia và hiểu biết của xã hội dân sự và các tổ chức NGO ở Việt Nam về FLEGT ngày càng tăng, đặc biệt qua mạng lưới VNGO-FLEGT. Chính phủ tin tưởng hơn về khả năng và đóng góp của NGO Việt Nam và khả năng tham gia vào lĩnh vực chính sách. NGO được tham gia vào đánh giá và rà soát luật lâm nghiệp, tham gia vào việc thành lập hội chủ rừng.... Đó là những tín hiệu chứng tỏ VPA mở ra các cơ hội để các tổ chức NGO và xã hội dân sự tham gia vào quản trị rừng và những vấn đề liên quan khác trong quá trình đàm phán và thực thi VPA.
- VPA cũng quy định các thủ tục đánh giá độc lập hệ thống VNTLAS “sẽ xác định thông tin được tiếp nhận thế nào từ các bên liên quan, được lưu giữ và sử dụng bởi các nhà đánh giá độc lập, đặc biệt là các NGOs, các hiệp hội lâm nghiệp, doanh nghiệp, công đoàn, cộng đồng và những người sống gần rừng.”





VPA có công bằng đối với những người sản xuất chế biến quy mô nhỏ trong ngành?

Có, định nghĩa tính hợp pháp của VPA chia thành hai phần: tổ chức (cá chủ thể có đăng ký doanh nghiệp tư nhân hay nhà nước và hợp tác xã) và hộ gia đình (bao gồm hộ gia đình, cá nhân, cộng đồng thôn cư).

Việc phân thành hai nhóm này đảm bảo yêu cầu tuân thủ khác nhau và những quy chế khác nhau áp dụng cho hai nhóm đối tượng này. Việc chia thành hai nhóm tổ chức và hộ gia đình giúp Việt Nam xây dựng một hệ thống (VNTLAS) rõ ràng, cụ thể và khả thi.

VPA bảo vệ quyền lợi của các cộng đồng như thế nào?

Định nghĩa tính hợp pháp của VPA xác định sự khác nhau về bằng chứng quyền sử dụng đất và rừng được cấp. VPA có nêu rõ Chính Phủ Việt Nam: “đảm bảo tạo điều kiện thuận lợi cho người trồng rừng có thể chế biến và bán sản phẩm của họ.” Định nghĩa tính hợp pháp đã đưa ra một khuôn khổ toàn diện và đầy đủ về các bằng chứng xác minh về quyền sử dụng đất và rừng.

Ai là người sẽ giám sát VPA? Nếu có vấn đề gì nảy sinh thì làm thế nào?

Một ủy ban thực thi hỗn hợp (JIC) sẽ giám sát việc thực thi VPA và giải quyết các vấn đề phát sinh.

Quá trình cung cấp thông tin phản hồi ở cấp quốc gia được mô tả trong VPA như sau:

- “Các câu hỏi, khiếu nại và tố cáo từ các tổ chức và cá nhân sẽ được sơ quan cấp phép và cơ quan xác minh tiếp nhận, có thể tiếp nhận độc lập có thể thông qua VNFOREST hoặc thông qua cơ chế tiếp nhận thông tin phản hồi thông qua đại diện các hiệp hội hay các tổ chức chính trị xã hội.”
- “Những phản hồi về thực thi VNTLAS có thể thông qua các diễn đàn và đối thoại do chính phủ, các hiệp hội, các tổ chức chính trị xã hội hay các tổ chức xã hội dân sự tổ chức theo luật pháp Việt Nam. JIC sẽ được thông báo và cung cấp thông tin thường xuyên về kết quả của các cuộc đối thoại hay diễn đàn liên quan đến việc thực thi TLAS”
- VPA cũng nêu các thủ tục đánh giá độc lập hệ thống VNTLAS và cũng sẽ “xác minh xem thông tin tiếp nhận từ các bên liên quan được tiếp nhận, lưu giữ và sử dụng bởi cơ quan đánh giá độc lập, các tổ chức NGO, các hiệp hội trồng rừng, doanh nghiệp, công đoàn, cộng đồng và những người sống gần rừng.”



Cơ quan đánh giá độc lập là ai?

Việt Nam tiếp tục thảo luận với EU để chỉ định cơ quan đánh giá độc lập, thông qua Ủy ban thực hiện hỗn hợp Việt Nam - EU. Tóm tắt các báo cáo đánh giá sẽ được công bố rộng rãi.

Các bên liên quan trong quá trình VPA có vai trò gì?

Trong quá trình đàm phán VPA, Việt Nam có cơ chế tham vấn để góp ý kiến bằng văn bản đối với các dự thảo phụ lục kỹ thuật của VPA; lấy ý kiến bản dự thảo định nghĩa gỗ hợp pháp (LD) công khai trên mạng; hội thảo tham vấn, các cuộc họp lấy ý kiến thường xuyên về những vấn đề chủ chốt với các doanh nghiệp và hiệp hội doanh nghiệp.

Khối xã hội dân sự

- Không giống quá trình đàm phán VPA ở các nước khác, ở Việt Nam, các tổ chức xã hội dân sự không có đại diện chính thức ở cả trong ban điều hành hay tổ công tác và cũng không có đại diện trong quá trình đàm phán.
- Tuy nhiên, quá trình đàm phán VPA ở Việt Nam tạo cơ hội cho các bên liên quan tham gia khá rộng rãi để đóng góp vào việc xây dựng VPA qua các vòng tham vấn trên cơ sở mối quan tâm và ưu tiên của ngành lâm nghiệp (không chỉ có chính phủ Trung ương đại diện trong ban điều hành).
- Từ năm 2012, các NGOs Việt Nam thành lập một mạng lưới VNGO FLEGT để thúc đẩy sự tham gia của các tổ chức xã hội dân sự vào quá trình VPA. Mạng lưới hiện nay có khoảng 60 tổ chức thành viên. Mạng lưới này tổ chức các cuộc tham vấn với cộng đồng về định nghĩa gỗ hợp pháp, tiến hành đánh giá tác động tới sinh kế cộng đồng để làm cơ sở đóng góp và tham gia với Tổng Cục Lâm nghiệp (VNFOREST) trong quá trình VPA.

Khu vực tư nhân

- Khu vực tư nhân ngày càng tham gia tích cực hơn vào quá trình VPA thông qua các hiệp hội gỗ chính như – VIFORES, HAWA và Hiệp hội gỗ Bình Định. Các hiệp hội này đã và đang hợp tác với Forest Trends tiến hành nhiều nghiên cứu về xuất nhập khẩu gỗ và cũng giúp họ hiểu rõ hơn thực trạng và đưa ra giải pháp để kiểm soát chuỗi cung ứng.
- Các hiệp hội này có đại diện trong tổ công tác về LD và VNTLAS.

Việt Nam và EU sẽ giám sát việc thực thi VPA như thế nào?

Việt Nam và EU sẽ thành lập Ủy Ban Thực thi chung (Joint Implementation Committee – JIC) để giám sát việc thực thi VPA. Trước khi VPA có hiệu lực, hai bên thống nhất các hoạt động của ủy ban lâm thời để thảo luận và chuẩn bị cho việc thực thi VPA.

Nếu hệ thống VNTLAS không ngăn chặn được gỗ bất hợp pháp thì làm thế nào?

Nếu và khi gỗ bất hợp pháp được chứng minh là đi qua hệ thống VNTLAS và bị phát hiện, hệ thống sẽ có cơ hội củng cố lại hệ thống để tránh các kẽ hở mà gỗ bất hợp pháp có thể lọt vào.

- VPA là một phần trong tổng thể kế hoạch lâu dài của Việt Nam để từng bước cải thiện quản trị rừng ở Việt Nam.
- VPA sẽ không thể loại trừ được gỗ bất hợp pháp một cách nhanh chóng.
- Hệ thống VNTLAS khi được áp dụng thì vẫn cần thường xuyên điều chỉnh cải thiện thông qua định kỳ thanh tra, đánh giá, giám sát và những người quan sát đánh giá độc lập và có báo cáo đề xuất cải thiện.
- Ủy ban thực thi hỗn hợp Việt Nam - EU giám sát hiệp định sẽ tiến hành các biện pháp cần thiết khi phát hiện ra hệ thống có vấn đề.





Trung tâm Giáo dục và Phát triển

Trụ sở: Phòng 1502, Toà nhà 3A, khu đô thị RESCO, 74 Phạm Văn Đồng, Quận
Bắc Từ Liêm, TP.Hà Nội

Điện thoại: (84-4) 3562 7494

Fax: (84-4) 3540 1991

Email: cedhanoi@ced.edu.vn

Website dự án: flegtvp.com